

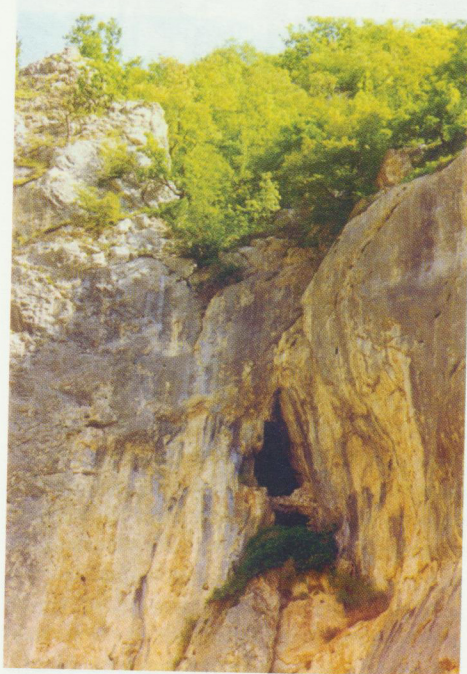
Д. је постао седиште нахије. Чињеница да Д. лежи на Босанском путу заинтересовала је трговце и условила појаву привредне активности у подграђу, о којем прве вести срећемо почетком XV в. Подобрун се помиње 1407. и 1421. као место где се налази неки дубровачки трговац. Први домаћи трговац Радивој Микојевић се помиње 1426, али се он већ наредне године преселио у Вишеград, на већи трг. Ово подграђе се није значајно развило, а у попису 1468/69. насеље има мање од 100 кућа.

ЛИТЕРАТУРА: А. Гиљфердинг, *Путовање по Херцеговини, Босни и Сјарој Србији*, Сар. 1972; Д. Ковачевић Којић, *Градска насеља средњовековне босанске државе*, Сар. 1978; М. Поповић, „Средњовековни Добрун”, *Сјаринар*, 2002, 52; С. Мишић (ур.), *Лексикон градова и штргова средњовековних српских земаља*, Бг 2010. С. Мишић

ДОБРУН (Крушево), средњовековни манастир, недалеко од Вишеграда, у близини остатака истоименог утврђеног средњовековног града. Манастирска црква посвећена је Благовестима и представља значајну властeosку задужбину из времена краља Стефана Душана. На основу изгледа ктиторске композиције и натписа (некада се налазио изнад улаза у припрату и садржао датум 1. III 1343) закључено је да је наос добрунског храма подигао жупан Прибил, а да је припрату доградио и осликао његов син жупан Петар као монах Јован. Подизању и украшавању Благовештенске цркве допринеле су личности поменуте у манастирском поменику (Крушевски поменик), чији су ликови такође били саставни део сликаног програма цркве у Д. То су протовестијар Стан, властелин вишег ранга насликан на западном зиду припрате, и игуман Јефросим, „први молебник храма”

чији се лик до II светског рата налазио на источној страни јужног пиластра.

Током времена, Д. је у приличној мери страдао, опустео и био у рушевинама. Темељно „обнављање” 1884. значило је заправо уништавање првобитног Благовештенског храма. Тада је срушена спољашња припрата, уклоњен зидани иконостас, дозидан звоник, изведене украсне лезене и низови аркадица на фасадама. Јануара 1945. Немци су минирали цркву, а трајном уништењу одолела је само припрата и делови зидног сликарства у том делу храма. Од средине до краја XX в. текли су радови на обнови манастирске цркве и конака, те на чистењу и конзервацији фресака.

Испосница изнад манастира

Манастир Добрун (фото Александар Рафајловић)

Свети архијереји, медаљони и фреска на северном зиду Благовештенске цркве

Првобитна Благовештенска црква у Д. представљала је једнобродну грађевину подељену пиластрима на три травеја неједнаке дужине, са полукружном апсидом на истоку. Зидана олтарска преграда некада је одвајала простор светилишта од наоса. Зидови цркве били су изведени квадерима сиге. Уз наос храма убрзо је дограђена припрата рашчлањена паром пиластара на два травеја. Испред ње накнадно је дограђена спољна припрата на западној страни коју је 1606. осликао поп Страхиња из Будимља. Од првобитне властееоске задужбине сачувани су темељи, делови пода и мермерна амвонска розета.

Читава унутрашњост храма првобитно је била осликана, а до данас су сачувани само фрагменти фресака у припрати. У највишој зони насликани су Васељенски сабори, испод њих низ медаљона с попрсјама светих архијереја, а међу њима пустиножитељ Св. Петар Коришки, чија је ово најстарија позната представа. У најнижој зони живописа смештене су представе ктитора, владарске породице и ликови светих жена, монаха и архијереја. Поседну вредност сликарства чине портрети ктитора – жупан Прибил са моделом храма у рукама и његови синови Стефан и Петар, а на крају поворке протовестијар Стан, члан властееоске ктиторске породице. Ктитор приноси свој дар Богородици са Христом у наручју, стојећој фигури патронке која се до II светског рата налазила на западној страни јужног пиластра. Наспрам ктитора представљени су портрети владарске породице под Христовом благословом: краљ Стефан Душан са супругом Јеленом и сином Урошем. Иако фрагментарно

сачуван, средњовековни живопис у Д. има велику уметничку вредност. Сликари су се ослањали на иконографска, програмска и стилска решења српског сликарства XIV в. Следили су сувремена уметничка схватања и фреске извели у стилу зреле ренесансе Палеолога. С нарочитом пажњом, вештином и осећајем за боју живописци су извели ликове ктитора и попрсја светих у медаљонима.

Д. Павловић

Почевши од 1530. посетило га је неколико европских путника (Б. Курипешић, аустријски посланик Погарола, Катарина Зено, Гиљфердинг). Помиње се често у XVI и XVIII в. По Гиљфердингу разрушен је кад и град Д., обнављан 1822, 1884. и 1890. После сваког рушења је обнављан. Остајао је без братства, али је служио као парохијски храм. Обновљен је 1921, али је 1944. срушен и следеће године обновљен, каснијим обновама доведен на стање из XIX в. Монашко братство уселило се 1994, два и по века од како су га монаси напустили. Данас је најстарији православни храм у Босни очуван до наших дана.

Манастир је имао скрипторију у којој су преписиване књиге. Монах овог манастира има епитет Добрунлија.

Р. Милошевић

ИЗВОР: Љ. Стојановић, *Стари српски записи и најписи*, Бг I 1902, II 1903, VI 1926.

ЛИТЕРАТУРА: Љ. Ковачевић, „Манастир Добрун“, *Стираринар*, 1885, 2; М. Кашанин, „Манастир Добрун“, *Стираринар*, 1926, 4; Ђ. Бошковић, „Стање средњовековних споменика у југозападној Србији, Космету и североисточном делу Црне Горе“, *Музеји*, 1948, 96; З. Кајмаковић, *Зидно сликарство у Босни и Херцеговини*, Сар. 1971; И. М. Ђорђевић, *Зидно сликарство српске власице у доба Немањића*, Бг 1994; М. Поповић, „Средњовековни Добрун“, *Стираринар*, 2002, 52; Д. Милосављевић, *Средњовековни град и манастир Добрун*, Бг–Прибој 2006.

ДОБРУША, село у северном делу Метохијске котлине изграђено дуж пута Пећ – Косовска Митровица, 13 км североисточно од Пећи. Припада општини Исток, који се налази 11 км према североистоку и с којим је спојено асфалтним путем. Насеље је смештено на око 450 м н.в., дисперзивно је и издужено дуж друма око 3 км. У повељи цара Душана из 1348. помињу се Добрушинци, као насељено село. Трагови раније насељености су остаци старе српске цркве и гробља. Савремено насеље је настало после I светског рата колонизовањем Срба и Црногораца. Године 1924. имало је 86 домова са 396 становника. Године 1941. Албанци су опљачкали и спалили све куће. После рата село је обновљено, па је 1948. имало 2.598 становника, од којих 50,7% Шиптара, 33,2% Црногораца и 16,1% Срба. Године 1991. имало је 1.470 становника, од којих 8,8% Црногораца и 1,4% Срба, а 86,3% изјаснило се као Муслимани. Године 1999. преостали Срби и Црногорци су се